DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v3.16
CZU: 336.71:347.73(478+4EU)

LIQUIDITY RISK ASSESSMENT IN MOLDOVAN BANKS AMID THE HARMONIZATION OF NATIONAL LEGISLATION WITH EU STANDARDS

EVALUAREA RISCULUI DE LICHIITATE ÎN BĂNCILE DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL ARMONIZĂRII LEGISLAȚIEI NAȚIONALE LA STANDARDELE UE

VASILAȘCU Adriana, studentă, specialitatea: Finanțe și Bănci
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: vasilascu.adriana@ase.md

Abstract: *Liquidity risk assessment has gained increasing relevance in the context of the Republic of Moldova's regulatory alignment with European Union standards, given its systemic nature and its critical role in ensuring bank's ability to meet payment obligations without incurring significant losses. This study examines both the quantitative and qualitative dimensions of liquidity risk management, highlighting the transition toward the Basel III framework through the implementation of the Liquidity Coverage Ratio (LCR) and the Net Stable Funding Ratio (NSFR), alongside the Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (ILAAP). An analysis of the national banking sector reveals liquidity levels significantly above regulatory threshold and EU benchmarks, indicating a strong capacity to withstand liquidity shocks and maintain funding stability. At the same time, this configuration reflects structural characteristics such as limited financial intermediation and excess liquidity, underscoring the need to enhance the efficiency of liquidity utilization while preserving prudential resilience.*
Key words: *liquidity risk, market liquidity, funding liquidity, liquidity coverage ratio, net stable funding ratio, Basel III, prudential regulation, banking sector*
JEL CLASSIFICATION: G21, G28, G32

INTRODUCERE

Integrarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană implică un proces amplu de convergență, materializat prin armonizarea cadrului de reglementare bancară cu standardele europene și consolidarea cerințelor prudențiale, instituite de către autoritățile monetare. Alinierea legislației vizează, printre altele, transformări semnificative în arhitectura cadrului de supraveghere și evaluare a riscurilor bancare, prin introducerea de noi indicatori și principii, menite să fortifice reziliența bancară și să asigure comparabilitatea instituțiilor. În acest context, riscul de lichiditate se conturează ca o dimensiune critică a stabilității financiare, care, urmare a caracterului său sistemic, impune o abordare riguroasă în procesul de monitorizare și control atât la nivel individual, cât și sistemic. Prezenta cercetare își propune să analizeze mecanismele de evaluare a riscului de lichiditate utilizate, la etapa actuală, de către Banca Națională a Moldovei în raport cu cadrul de gestiune a lichidității aplicat în UE.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Riscul de lichiditate reprezintă unul dintre principalele riscuri bancare, care, din perspectiva supravegherii prudențiale, este încadrat în categoria riscurilor aferente Pilonului II, având în vedere faptul că apariția sa este determinată, de cele mai multe ori, de amplificarea altor dificultăți asociate riscului de credit, operațional sau de piață. Mai mult decât atât, caracterul său inerent derivă din funcția exercitată de bănci de furnizare a lichidității, realizată printr-un proces amplu de transformare a scadențelor. Atragerea de depozite pe termen scurt și acordarea de credite pe termen lung, respectiv dependența sporită de resurse atrase și obligația de a returna mijloacele bănești ale deponenților oricând la cerere, reprezintă una dintre principalele cauze care duc la existența riscului de lichiditate în activitatea bancară.

Literatura de specialitate definește acest risc ca fiind probabilitatea ca banca să nu-și poată onora plățile față de clienți ca urmare a devierii proporției dintre structura pasivelor și structura activelor atât în scadență, cât și în valori (Cociug, Cinic, 2008, p.41). Într-o altă accepțiune, riscul de lichiditate nu este asociat doar cu lipsa de lichiditate, ci inclusiv cu dificultatea de a procura resursele necesare pentru a face față propriilor angajamente la un moment dat (Basno, Dardac, 2002, p.14). Din perspectiva implicațiilor riscului de lichiditate asupra stării financiare a băncilor, el este perceput drept riscul înregistrării de pierderi sau al nerealizării profiturilor estimate, ce rezultă din imposibilitatea băncii de a onora în orice moment obligațiile de plată pe termen scurt, fără ca aceasta să implice costuri sau pierderi ce nu pot fi suportate de instituțiile de credit (Spulbăr, 2008, p.314).

În general, riscul de lichiditate este analizat prin prisma a două componente fundamentale, care ilustrează dimensiuni diferite ale capacității unei instituții de a-și onora obligațiile de plată la scadență. Astfel, riscul de finanțare (*funding liquidity risk*) se referă la posibilitatea ca o bancă să nu poată obține resursele financiare necesare pentru a-și acoperi angajamentele de plată, în condiții rezonabile de cost. De cealaltă parte, riscul de lichiditate de piață (*market liquidity risk*) vizează dificultatea de a transforma activele disponibile în numerar, rapid și fără a suporta pierderi semnificative, în urma unor disfuncționalități sau lichidități reduse ale piețelor financiare. Interdependența celor două perspective amplifică vulnerabilitatea instituțiilor bancare în perioade de stres, întrucât deteriorarea condițiilor de piață poate afecta simultan atât capacitatea de finanțare, cât și valoarea de realizare a activelor, generând presiuni asupra poziției globale de lichiditate.

Din această optică, **evaluarea cantitativă a riscului de lichiditate** la nivel internațional se realizează prin prisma a doi indicatori, stabiliți în acordul Basel III în urma crizei financiare globale din 2008, care asigură, pe de o parte, existența unui stoc adecvat de active lichide, iar pe de altă parte, o structură de finanțare sustenabilă și durabilă. Astfel, indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate (*Liquidity Coverage Ratio – LCR*) reprezintă un prim instrument prudențial aferent gestiunii componentei de piață a riscului de lichiditate. În esență, indicatorul impune instituțiilor de credit deținerea unui volum suficient de active lichide de înaltă calitate, care pot fi valorificate fără pierderi semnificative chiar și în contextul unor disfuncționalități ale piețelor financiare, pentru a putea face față ieșirilor nete de numerar pentru o perioadă de 30 de zile. Astfel, prin menținerea unui nivel al LCR de cel puțin 100%, băncile ajung să-și creeze o rezervă suficient de robustă de lichidități pentru a întări reziliența sistemului în situații de stres. Complementar, indicatorul de finanțare stabilă netă (*Net Stable Funding Ratio – NSFR*) este orientat spre controlul riscului de finanțare, având ca obiectiv consolidarea stabilității structurii de finanțare a instituțiilor de credit pe termen mediu și lung. Acest standard implică menținerea unui nivel adecvat al resurselor de finanțare disponibile în raport cu necesarul de finanțare aferent expunerilor bilanțiere și extrabilanțiere, descurajând dependența excesivă de surse volatile pe termen scurt. În acest sens, atingerea unei valori de minimum 100% a NSFR reflectă capacitatea băncii de a susține activele pe termen lung prin surse stabile de finanțare.

În Republica Moldova, procesul de evaluare anterior al riscului de lichiditate se baza pe trei principii prudențiale, care vizau lichiditatea pe termen lung, lichiditatea curentă și lichiditatea pe benzi de scadență. Deși era considerat un model destul de funcțional, acesta avea un caracter limitat în ceea ce privește abordarea în condiții de stres. Astfel, în contextul alinierii la standardele UE, care urmăresc respectarea cerințelor Basel III, Banca Națională a Moldovei, în ipostaza de autoritate de reglementare și supraveghere a sectorului bancar, a introdus, treptat, indicatorii LCR (începând cu 2022) și NSFR (valabil din ianuarie 2026). Noua abordare permite o evaluare mai riguroasă și standardizată a riscului de lichiditate atât pe termen scurt, cât și pe termen lung.

În ceea ce privește **evaluarea calitativă a riscului de lichiditate**, BNM a integrat în procesul de supraveghere și evaluare a activității băncilor (SREP) componenta ILAAP (*Internal Liquidity Adequacy Assessment Process),* care obligă băncile să dispună de politici, proceduri și mecanisme solide pentru identificarea, măsurarea, monitorizarea și controlul riscurilor de lichiditate, precum și de planuri credibile de finanțare și de redresare în condiții de stres. Calitatea procesului de evaluare a adecvării lichidității interne influențează în mod direct scorul SREP aferent riscului de lichiditate și

poate determina autoritățile să impună cerințe suplimentare de lichiditate. Metodologia, fundamentată pe principiile elaborate de Banca Centrală Europeană prin prisma Mecanismului Unic de Supraveghere, vine să asigure un cadru de reglementare armonizat nu doar din punct de vedere cantitativ, ci și calitativ.

Din perspectiva stării actuale a riscului de lichiditate în sectorul bancar al Republicii Moldova, constatăm că acesta dispune de un exces structural de lichiditate, respectiv de o concentrare semnificativă în active lichide. Media sectorială a indicatorului LCR pentru decembrie 2025 constituie 295,0%, în creștere cu 20,9 p.p. față de finele anului 2024. Prin comparație, ultimul trimestru al anului 2025 a reflectat o valoare a indicatorului de 163,1% pentru instituțiile de credit din Uniunea Europeană. Printre motivele care ar determina această diferență se numără dimensiunea redusă a pieței și, implicit, oportunitățile limitate de plasament pe piața internă, dinamica moderată a creditării, norma rezervelor obligatorii sporită, dar și dependența de finanțarea prin depozite pentru băncile locale, fapt ce solicită o abordare structurală mai prudentă și, respectiv, un volum mai mare de active lichide. În ceea ce privește situația din interior (figura 1), constatăm că, deși toate instituțiile respectă pragul minim reglementat de 100%, există o dispersie sporită a valorilor LCR între bănci, cuprinse în intervalul 192,7% (în cazul B.C. „VICTORIABANK" S.A.) și 937,2% (pentru B.C. „EXIMBANK" S.A.). Astfel, se evidențiază diferențe în strategiile de gestionare a lichidității, bazate pe o abordare mult mai conservatoare în cazul unor instituții, dar și o posibilă utilizare neeficientă a resurselor, în contextul menținerii unor rezerve lichide excesive.

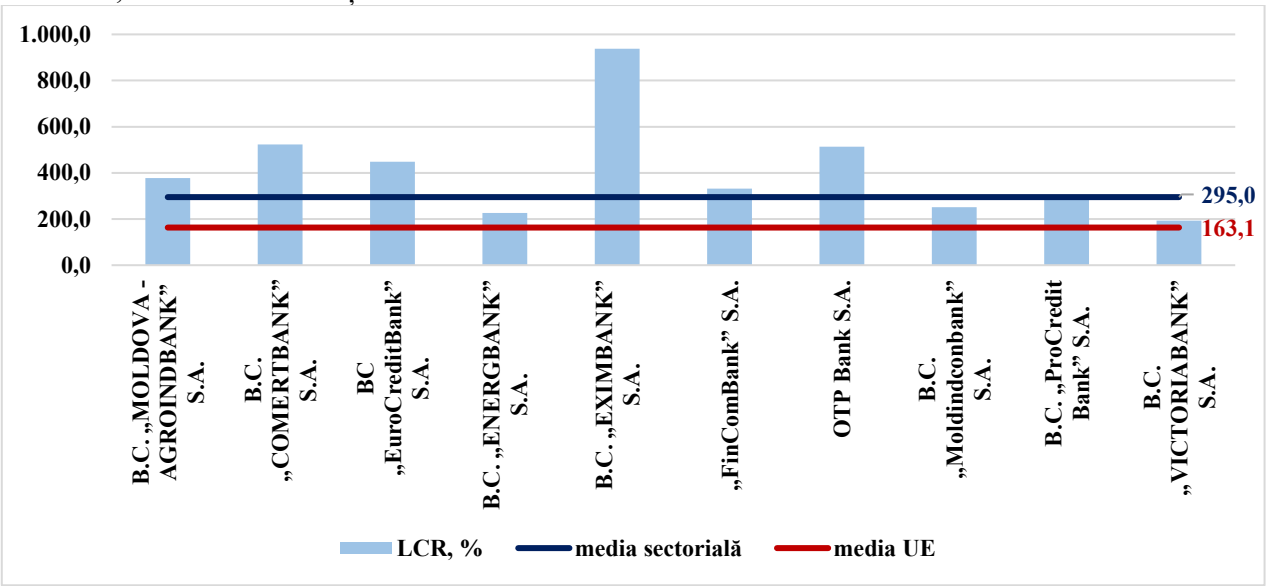

Figura 1. Analiza indicatorului de acoperire a necesarului de lichiditate la băncile din Republica Moldova, situația din decembrie 2025

Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor furnizate de BNM și EBA

Evaluând profilul de finanțare, atestăm o situație favorabilă pentru băncile de la noi și mult mai armonizată. Astfel, media sectorială a indicatorului NSFR se situează la nivelul de 170,2% pentru finele anului 2025 (figura 2), în timp ce media Uniunii Europene constituie 126,9% pentru aceeași perioadă de referință. Nivelul ușor mai ridicat al raportului dintre finanțarea disponibilă și cea necesară se explică, în principal, prin volumul mare al depozitelor persoanelor fizice (retail) în structura pasivelor, considerate surse stabile de finanțare, precum și prin dependența redusă de finanțarea externă. În același timp, ritmul moderat al creditării și ponderea relativ ridicată a activelor lichide contribuie la menținerea unui necesar mai redus de finanțare stabilă. Raportat la aspectul prudențial, toate băncile respectă cerința minimă de 100%, înregistrând valori cuprinse între 151,3% (B.C. „Moldindconbank" S.A.) și 341,% (B.C. „COMERTBANK" S.A.), ceea ce indică existența unei poziții solide din perspectiva riscului de finanțare și o capacitate adecvată de susținere a activelor pe termen lung.

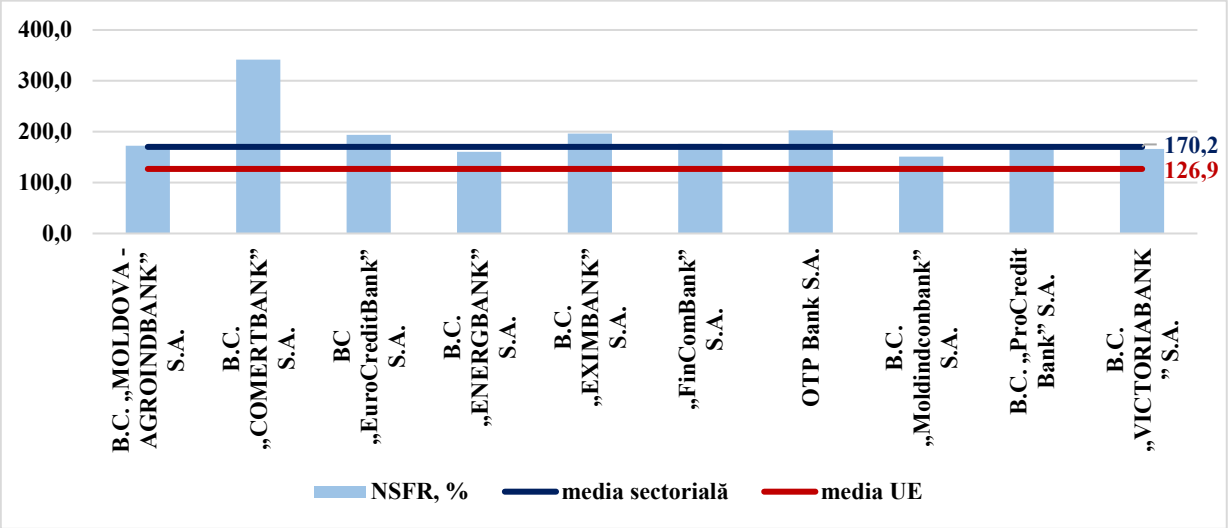

Figura 2. Analiza indicatorului de finanțare stabilă netă la băncile din Republica Moldova, situația din decembrie 2025

Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor furnizate de BNM și EBA

Prin abordarea integrată a celor doi indicatori, deducem faptul că sectorul bancar se caracterizează printr-un profil de lichiditate robust atât pe termen scurt, cât și pe un orizont de timp extins. Nivelurile semnificativ superioare ale LCR și NSFR denotă o capacitate ridicată de absorbție a șocurilor de lichiditate și o expunere redusă la riscul de finanțare. Cu toate acestea, poziția aparent favorabilă trebuie analizată prin prisma particularităților structurale ale pieței locale, caracterizată printr-un grad relativ redus al intermedierii financiare și oportunități limitate de plasament.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Sectorul bancar din Republica Moldova prezintă un nivel ridicat de lichiditate, confirmat de valorile LCR și NSFR peste pragurile reglementate, fapt ce indică o capacitate sporită de absorbție a șocurilor. Totuși, aceste niveluri reflectă nu doar o abordare prudentă din partea instituțiilor, ci și o intermediere financiară limitată și o valorificare insuficientă a resurselor disponibile. În acest context, devine necesară recalibrarea strategiilor bancare spre o utilizare mai activă a lichidității, prin extinderea creditării către sectoare productive și diversificarea oportunităților de plasament. Astfel, provocarea actuală nu se rezumă doar la consolidarea rezilienței, ci, în special, la transformarea lichidității excedentare într-un factor activ de susținere a dezvoltării economice.

REFERINȚE:

1. Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools, Basel Committee on Banking Supervision 2013
2. Basel III: the net stable funding ratio, Basel Committee on Banking Supervision 2014
3. BASNO, C., DARDAC, N., *Management bancar*. București: Editura Economica 2002
4. BRUNNERMEIER, M.K., PEDERSEN, L.H., *Market Liquidity and Funding Liquidity*. În: The Review of Financial Studies vol.22(6), 2009
5. COCIUG, V., CINIC, L., *Gestiunea riscurilor bancare*. Chișinău: ASEM 2008
6. Metodologia de supraveghere și evaluare a activității băncilor. Banca Națională a Moldovei
7. Risk Dashbord Q4 2025, European Banking Authority
8. Statistica supravegherii bancare. Banca Națională a Moldovei: baza de date interactivă [online]. [accesat 04 aprilie 2026]. Disponibil: https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB1.xhtml fun
9. SPULBĂR, C., *Management bancar, ediția a doua*. Craiova: Editura Sitech 2008

Coordonator Științific: SECRIERU Angela, dr.hab., prof.univ.
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: +373 (69142515)
e-mail: secrieru.angela@ase.md